

Hesło na lěto 2024

**Wšitko, štož činiće,
njech so stanje z lubosću.**

1 Kor 16,14

W interneće poskićeja so nalěpki, na kotrychž steji napisane: „Z lubosću činjene.“ Njejsym drje je hišće serbske widzať, ale poskićuja so němske, jendźelske a pólske. Nalěpki móža so derje w kuchni wužiwać, hdyž so marmelada wari abo płody zawarjeja, zo bychu so na kóždu škleńcu nalěpili a z tym poselstwo šěřili, zo je so w kuchni z lubosću džětať. Marmelada a zawarjene płody hišće jónu tak derje słodža, hdyž wěš, zo njejsu w fabrice we wulkich kotolach nastali, ale doma po starym wašnju a wosobinsce za tebe.

Hesło na lěto 2024 sej wot křesćanow žada, zo bychu wšitke swoje wěcy w domje a we wosadze z lubosću zdokonjeli. W idealnym padže by naš mały swět móht poňny nalěpkow być: „Z lubosću činjene.“ To pak njeby rjany napohlad był, hdy bychu na zahrodze, w stwach a cyrkwjach wšudže tajke nalěpki wisali. Dale so praša, hač njeby to chětro wulka sebjechwalba była, hdyž bychu sej ludžo za kóždy dobry skutk sami papjerku přilěpili: „Z lubosću činjene.“ Jezus bě tola prajiť, zo hdyž prawica jaľmožnu dawa, njetrjeba ľewica wot tym wědžeć (Matej 6,3). W Jezusowym zmysle potajkim njeje, zo so stajnje hnydom wutrubu „Z lubosću činjene“, dokelž to skerje podhlad zbudži, zo dže wo sebjechwalbu.

Podobnje dožiwich to před ľětdžesatkami w Poršicach. Wosada ma stary woľtarny parament, na kotrymž steji w starym pismje wušiwane wěnowanje: „Přez lubosć teje wosady tón 4. te oktobra 1840.“ Po kemšach rozmoľwjach so z Ernstom Mikelu z Kumšic. Chwalach wosadu, kak rjenje bě swój parament wobnowić dať. Wón pak so na woľtarny rub kusk pohóršowaše, přetož na nim wosada na swójšku

lubosć pokazuje, potajkim sebje sama wuchwaluje. To njeje prawje, měnješe knjez Mikela. Wona by dyrbjať na Bože słowo pokazować abo na Jezusa Chrysta. To bě jadriwe słowo serbskeho bura, kotrež sym sej spomjatkowať.

Před ľětami dožiwich, kak bě so žona wuzamoľwiť za to, zo njemóže svojich blišich lubować. Wona pokaza na to, zo

skutkow, hdyž bychmy je znali a spóznali, bychmy móhli z poňnym prawom nalěpk přilěpić: „Z lubosću činjene.“ Hľowny skutk a zjewjenje Božeye lubosće je Jezus Chrystus. Z jeho słowow styšimy namoľwy k lubosći napřeco blišemu, k bratrowskej lubosći w zhrmadnym žiwjenju a k lubosći k njepřećelje. Tež teho, kiž chce mi škodžeć, mam lubować. Z Jezusowych skutkow

Nalěpki ze swědćenjom, zo je wšo z lubosću činjene

Fotomontaža: Jan Malink

w bibliji steji, zo maš svojego blišeho lubować kaž sebje sameho. Tola wona sebje scyła njelubuje, kaž praješe, dokelž njebě to ženje nawuknyť. Po čěžkim džěcatstwe njebě prawy puć za sebje namakať a tohodla njemóže blišeho lubować, kaž wona měnješe. Wothladajo wot wšeye psychologiskeje pomocy, kiž je w tajkich padach trěbna, steji prašenje w rumje: Kak dóstanje so lubosć do wutroby, zo by móhťa plódnje skutkować? Kak by móhťa lubosć do wutroby tuteje žony přińć?

W Swjatym pismje steji, zo je Bóh lubosć (1 Jan 4,16). Pola wšitkich Božich

spóznajemy, kak je sam lubowať hač do kónca svojich blišich, svojich bratrow, svojich njepřećelow. Z lubosće je so sam woprowať za nich. Wón přiwoznje tež najwjetšeho hrěšnika a spožči nowe žiwjenje přez wodawanje.

Jeho lubosć dyrbi do našeje wutroby. Potom wona wot samo a bjez wjetšich napinanjow płody njese. Potom njetrjebamy tež napominace słowa: Čiń to abo čiń tamne, ale z lubosću! Potom njetrjebamy tež nalěpki, kiž nam wobkruća, zo smy z lubosću džěťali.

Jan Malink

Wjera Befana a swjedžen Třoch kralow

Lube džěci, hačrunjež smy w decembrje hakle hody swjećili, tak so po cyłym swěće tež hišće w januarje hodowne natožki a swjatočnosće swjeća. Džensa sym wam stawiznu wo italskej wjerje La Befana sobu přinjesła:

Běše jónu stara, wosobna dama. Wona bydleše w małym rjanym domčku, kotryž sebi rjenje hladaše. Wšědnje rjedžeše kóždy kućik swojeho lubowaneho domčka. Wona mjećeše a mjećeše doniž wječor mučna do łoža njepadny. Kóždy dzeń so jenak započa a jenak skónči.

Domček steješe we wsy, při puću do Betlehema. Tak přińdže, zo zaklepachu jednoho dnja tři mužojo wo durje. Žona hněwna ze swojim džětom přesta a wotewri durje. Před njej stejachu tři mužojo z nadobnymi plaščemi a drohotnymi darami, kotraž chychu nowonarodzenemu džěsću darić. Žona widžeše, zo běchu mužojo zdaleka sem připućowali. Dyrbjachu

z bohateho cuzeho kraja přińc, hdžež dawše złoto a slěbro.

Tři mužojo jej powědachu, zo slědownachu Betlehemskej hwězdze, kotraž wjedžeše jich k žłobikej, w kotrymž ležeše nowonarodžene džěco Jezus. Prašachu so žonu, hač nochcyła sobu přińc. Wona sej stawiznu naposka, ale wiješe z hłowu. Wšako chcyše nětko skónčnje zaso swój dom rjedzić a zamkny durje.

Po chwilce wona swój rozsud wobžarowaše a chcyše nětko tola hromadže z třomi mužemi k žłobikej hić. Zapakowa spěšnje někotre slódkosće a wopuści swój dom. Tola mužojo běchu hižo daloko přeč a hwězda bě so minyła.

Tak bludžeše wona dom wot domu a rozdžěleše wšitkim džětom slódkosće w nadžiji, zo Jezusdžěcatko zetka. A tak přińdže, zo wjera Befana džensa hišće pyta a ze swo-

jim chošćom dom wot domu lěta a nohacy a škórnje džěci ze slódkosćemi napjelni. Wona njeje ženje nadžiju spuščila, zo Bože džěco tola hišće zetka.

Swoje mjeno dósta wjera Befana z italskeje řeče. Mjeno ma swój pochod w słowje „epifanija“, štož woznamjenja „zjewjenje“. Dokelž swjeći so 6. januara swjedžen

epifanije, swjedžen zjewjenja Knjeza, přińdže w Italskej na tym dnju wjera Befana do domow. Wona wozjewi wjesole hodowne poselstwo a dari kóždemu džěsću slódkosće.

Přeju wam a wašim swójbam zbožowne a strowe nowe lěto.

Waša
Maria
Wirthech

Rys.: Maria Wirthech

Žohnowane a strowe nowe lěto 2024

preje wšitkim čitarjam,
dopisowarjam a dobroćelam
časopisa ewangelskich Serbow

redaktorka Pomhaj Bóh

Ekumeniski nyšpor

Na 1. njedzeli po Třoch kralow, 7. januara, wotměje so w 14.30 hodž. serbski ekumeniski nyšpor z kanonikom Witom Šćapanom a sup. Krystofom Rummelom w cyrkwi Našeje lubeje knjenje w Budyšinje. Přizamknje so zhromadna hodownička na Benowej žurli.

Zwjazkowa zhromadźizna

Po cyrkwinskim zakonju wo serbskich naležnosćach Sakskeje wobsteji wosadny zwjazk, do kotrehož słušeja serbscy fararjo, wosadni a dalši powołani čłonojo. Hłowna zhromadźizna Serbskeho wosadneho zwjazka budže sobotu, 27. januara, w 9.30 hodž. w Hodžiju na kantoraće. Hosćo su wutrobnje wítani.

Sup. Krystof Rummel, předsyda

Čitanski wječork

Serbski wosadny kruh Hodžijskeje wosady přeprašuje srjedu, 31. januara, w 19.00 hodž. na knižne čitanje do kantorata

w Hodžiju. Knjz Friedhard Krawc ze Swónicy předstaji tam knihu „Aus meinem Leben – Z meines Lebens“. Jedna so wo žiwjenske dopomjenki jeho wulkowuja Richarda Zahrodnika (1884–1962), z chuduškich poměrów pochodžaceho serbskeho hólca, kiž sta so z wyšim wučerjom w Drježdžanach. Čitanje budže we hłownym němsce. Wšitcy zajimcy su wítani.

Gerat Krawc

Wosebite zarjadowanja 2024

- 27.01. sobota**
9.30 sobustawska zhromadźizna Serbskeho wosadneho zwjazka w Hodžiju
- 05.–07.04. pjatk do njedzele**
Serbski ewangelski kónč tydženja w Hainewalde
- 21.04. njedzela**
10.00 dwurěčne kemše z biskopom Bilzom w Michałskej cyrkwi jako zakónčenje swojeje wizitacije w cyrkwinskim wobwodže Budyšin-Kamjenc
- 02.06. njedzela**
Serbski ewangelski cyrkwinski dzeń w Gołkojchach
- 10.08. sobota**
swójbne pućowanje a dworowy swjedžen w Hrubjelčicach
- 31.10. reformaciski dzeń**
14.00 hłowna zhromadźizna Serbskeho ewangelskeho towarstwa w Njeswaćidle
- 08.12. 2. adwent**
14.30 kemše z adwentničku w Budyšinje

Pomhaj Bóh nětko 15 €

Hižo wjace hač dwaceći lět plaći lětny abonement Pomhaj Bóh wósom eurow. W tutym času su so kóšty za čišć a rozpósłanje kaž tež za redakciju wospjet zwyżili. Tute zwyżjenja stej Serbski wosadny zwjazk a Załožba za serbski lud dotal přeco z wyšim spěchowanjom wurunałoj. Přinošowali su tež dary čitarjom. Běchu pak tež hłosy, kotraž měnjachu, zo je dotalna plaćizna přeniska a měła so přiměric.

Serbski wosadny zwjazk (SWZ) a Serbske ewangelske towarstwo (SET) stej zamolwitej za wudawanje Pomhaj Bóh. Předsydstwje stej rozsudžiloj, plaćiznu za časopis wot 1. januara 2024 zwyżić na 15 eurow na lěto za čišćanu kaž tež za elektronisku wersiju. Wonej matej abonement za 15 eurow wob lěto za přiměrjony, kotryž njeby abonentow přežadał. Dotalna plaćizna je z lěta 2002. Njebudže drje žaneho čitarja, kiž njeby sej dobru kwalitu časopisa a spuščomne džěło redaktorki Trudle Malinkoweje wažił. Prosimy tehdla abonentow, zo bychu nowu plaćiznu akceptowali a našemu časopisej swěrní wostali. Jednotliwe wudaće plaći w předani w Smolerjec kniharni 1,50 eurow.

Čitarjo, kiž su redakciji poňmóć wotknihowanja dali, njetrjebaja nič změnić. Wot januara 2024 so nowa plaćizna wotknihuje. Tamnych čitarjow prosimy, zo bychu nowy abonementski pjenjz we wysokosci 15 eurow za lěto 2024 na konto DE03 8555 0000 1000 0831 67 pola Nalutowarnje Budyšin (BIC: SOLADES1BAT) přepokazali. **Předsydstwje SWZ a SET**

„Serbsčina je jenož žiwa přez wobstajne naložowanje“

Dieter Stoppel wostanje swěru zuzjazany swojim serbskim korjenjam

Kóždy tydzeń wot oktobra do jutrow zetkawa so serbska Bjesada na Horach pola Wojerec. „Wuknjemy ze šulskich knihow a naložujemy to nawuknjene w praksy. Jara rady tež zhromadnje spěwamy. Kóžde zetkanje zakónčimy z dwěmaj, třomi serbskimi spěwami“, powěda Dieter Stoppel (75) z Małych Horow w gmejnje Halštrowska Hola. Hromadže z druhimi zajimcami je 1999 Bjesadu založil. Po wučerce Andreji Ryčerjowej nawjeduje wučbu džensa Brigita Rejslerowa (Räbler). Džak iniciatiwy Ramony Wowčerjoweje z Blunja a Dietera Stoppela z Małych Horow kaž tež podpěry Chrystiny Wowčerjoweje z Róžanta je rěčna skupina nastala. Džensa ma džesać sobustawow, kotřiž wutrajnje serbsce wuknu. Woni přijědu z Horow, Němcow, Kulowa, Wojerec, Wassenburga, Narća, Noweje Łuki, ze Židžinoho a Spal.

„To njeje spěšny kurs. Wuknjemy krok po kroku poněčim serbsce“, měni Dieter Stoppel. Za čas jeho džěćatstwa na Horach rěčeše so hišće w nimale kóždym domje serbsce. Wjele žonow chodžeše wšednje w serbskej drasće. „Běch husto w kowarni pola mojeho džěda Wylema Stoppele. Wón bě cichi a skromny čłowjek. Ze mnu rěčeše serbsce“, powěda wnuk džakownje. Dla natwara płunoweho kombinata Čorna Pumpa a dla založenja ratarskich prodrustwow přičahny wjele Němcow do Horow. Wužiwanje serbsčiny spěšnje woteběraše. „Serbsku rěč sej wjac njewazaču, jej žanu kulturnu hódnotu njepřicpěwachu“, powěda Dieter Stoppel zamyslely. „Jedna z mojich sobušulerkow doma z maćerju dale serbowaše. To da mi zmužitósć, sam doma z mojej maćerju dale serbsce rěčeć.“

Do šule chodžeše Dieter Stoppel w Židžinom (1–2 lětnik), na Horach (3–4 lětnik), w Narću (5–8 lětnik) a we Wojerecach (9–10 lětnik). Z džědom jězdžeše druhdy kemši do Wojerec. Wowka Augusta Stoppelowa čitaše wšednje w bibliji. Rady čitaše tež w spěwarskich. „To je so mi do duše zaščěpiło“, praji wnuk. „Maćerna rěč a wěra stej wusko zuzjazanej a tworitej hłuboke korjenje. Serbska rěč je za mnje pokład.“

Po šulskim času nawukny Dieter Stoppel w rjemjeslniskim drustwje „Gute Fahrt“ we Wojerecach powołanje awtoweho zamkarja. Pozdžišo džěše do hórnikstwa. W džěłarni Hórnikčanskeje brunicownje „BKW Glückauf“ w Mortkowje bě mašinist a pozdžišo truzer. We Łazu zahori so za jězdženje z K-wozami na tamnišej go-kartowej čarje. Bórže wobdželeše so tež na wubědžowanjach. „Běch jedyn ze šesćoch najlěpsich w NDR“, powěda wón hordy. „Běch tež na wubědžowanjach w Sowjetiskim zuzjazku, Pólskej, Madžarskej, Ru-

munskej a Bołharskej.“ Serbska maćerščina wosta hłuboko w nim schowana.

Z mandželskej Chrystu (73) přěcahny Dieter Stoppel 1971 z Horow do Małych Horow. Tež tam serbska rěč woteběraše, štož nochcyše akceptować. Bórže pytaše jenak zmyslenych za zhromadne wuknjenje serbsčiny. Předewšěm a přeco zaso pytaše wučerku. Džensa je wón w Horjanskej Bjesadze wažny motiwator a motor. „Zhromadnosć je nam jara wažna. Wosebje w času korony je nam jara falowała“, powěda Chrysta Stoppelowa. Wona pochadža z Wulkeje Nydeje pola Wojerec. Po šulskim času nawukny powołanje industrijoweje překupcy a džělaše potom w lěsnistwje.

Wot oktobra do jutrow so Horjanska Bjesada kóždu srjedu zetkawa. Přeco wobjednawaja konkretnu temu. Carola Holdtowa ze Spal rěčeše na přikład wo kermušich za čas jeje džěćatstwa. Bernd Bramborg z Němcow powědaše wo stawiznach tamnišeho hosćenca. Chrysta a Dieter Stoppel rozprawještaj wo Serbskim domizniskim dnju, na kotrymž so prawidłownje wodžěletaj. „Tutón džen je kruty dypk w serbskim kulturnym žiwjenju Wojerowskeje kónčiny. Kóžde lěto so na njón wjeselimy“, wuzběhny Dieter Stoppel.

W Bjesadze so jemu tež zhromadne wulěty lubja – do Łaza do Domu Zejlerja a Smolerja, do Budyšina do Serbskeho mu-

75lětny Dieter Stoppel w Małych Horach pola Wojerec lubuje swoju serbsku maćerščinu. Wón je sobuzaložer Horjanskeje serbskeje Bjesady.

Foto: Andreas Kirschke

We Wojerowskej Janskej wosadze přewzaštaj Stoppelec mandželskej wopytowarsku službu za seniorow na Horach, w Židžinom a Nowej Łuce. 28 lět, hač do do 2018, bě Dieter Stoppel sobustaw cyrkwinskeho předstejicerstwa. W tutym zastojnstwje bě naslědnik Korle Watkeho a Jurja Pilopa, kotrajž běštaj před tym Hory w cyrkwinskim předstejicerstwje zastupowałoj. Wot započatka sem podpěrowaše Joachima Nagela, kotryž bě wot 1992 do 2012 farar Janskeje wosady, při organizowanju Serbskeho domizniskeho dnja we Wojerowskej kónčiny.

Džensa móže Dieter Stoppel w serbskej Bjesadze na Horach zaso swoju maćerščinu naložować. „Zaběramy so husto z jednotlivymi słowami, pytamy za wurazami Wojerowskeho dialekta“, praji 75lětny Serb. „To je přeco jara zajimawje. Jeničce za słowo ‚Kartoffeln‘ maš serbske wurazy běrny, kulki a neple.“

zeja, kemši do Michatskeje cyrkwyje a na wobjed do hosćenca „Wjelbik“, do Nuknicy na Jolka-swjedzeń, do Chróscic na Mjezynarodny folklorny festiwal, do Slepoho na kermušu a do Čiska na nazymski koncert. Wšudže tam móže swoju maćerščinu naložować.

Wažna je jemu tež wuměna nazhonjenjow z druhimi Bjesadami w Hodžiju, Rakcach a Bukecach. „Trjebamy dale angažowanych wobdžělnikow. Potom sym za přichod optimiski“, praji Dieter Stoppel. Prawidłownje čita wón Pomhaj Bóh. Kóžde ranje slucha z mandželskej serbski rozhlós a móže tak nowy džen derje započinać.

Za jeho wjelelětnu čestnohamtske skutkowanje wuznamjenichu Dietera Stoppela 20. oktobra 2023 w Budyšinje z Čestnym znamješkom Domowiny. Namjet běštaj zapodałoj Horjanska serbska Bjesada a Wojerowska Domowinska župa „Handrij Zejler“.

Andreas Kirschke

Rozpšawa Spěchowańskego towaristwa na lěto 2023

W srježišću statkowanja Spěchowańskego towaristwa za serbsku rěc w cerkwi z.t. a žěloweje kupki Serbska namša stoje namše w dolnoserbskej rěcy. Tak wjele namšow ako lětosa hyšći žednje njejsmy pšewjadli: Ku kóncoju lěta to bužo 19 namšow. Wětšy žěl su dwójorěcne namše, 5 namšow jo wšak było cysto serbskich. Pšerězna licba namšarjow jo ako toni wušej 90. Lěto jo se zachopiło ze pšewšo rědneju serbsko-nimsko-ukrainskeju muzikoweju namšu w Žylowje. Inicijatiwa jo wujšła wót Lize Walteroweje z Lipska. Spiwarčka Olga Tokar a muzikařka Ilona Smoljančuk stej wobguslowałej z ukrainskeju muziku, kótaraž do wutšoby jo šła.

Wšykne wěmy, kak wuglěda personalna situacija w cerkwi EKBO. Wšuzi fararje feluju, wjele městnow jo wakantnych. To se wustatkujow teke na Serbsku wósadu. Farar Dieter Schütt jo žaržał swójo slědne prjat-

ze stojnicu a z pšednoskami na wědomnostnem programje. Z wjelikim angažementom jo pšigótował Werner Měškank pšinoski Spěchowańskego towaristwa: Parament w tšich rěcach, drjewjańščina, dolnonimščina a nimščina a zložone łopjeno z Wóscenasom w drjewjańskej, dolnoserbskej a dolnonimskej rěcy. Parament a łopjeno smy pšepódali wósaze w Lubolinje (Lübeln) na mšy pód gołym njebjom z něži 160 namšarjami.

Jański swěžen w Kózlem 18. junija jo dožywił premjeru: Předny raz jo była namša z wužognowanim jańskich rejtarijow dwójorěcna, což wósada a pšiglědarje su wjelgin chwalili.

Wjerašk lěta 2023 jo była teke rozžognowańska namša za serbskego dušepastyrja Ingolfa Kšenku. Pšichwatało jo wušej 135 luži na wopomnišćo za wótbagrowanu wjas Liškow na kšomje wuglowe-

wjeliki z nagromadu wušej 500 wuglědarjami.

Ako kužde lěto smy teke lětosa wudali gronka Ochranajskeje bratšojseje wósady w dolnoserbskej rěcy. Jo to južo 6. lětnik, a w pšiduce m lěse dalej žo. Kóńc lěta 2022 su wujšli knigły „Serbska cerkwja w Dešnje“. Wudawař jo dr. Alfred Roggan. Spěchowańske towaristwo jo pódpěrowało projekt, ale głowna spěchowařka jo była Bramborska krajna centrala za politiske kubłanje. To pokažo, až knigły su wusměrjone głownje na nimskich cytarjow, kenž serbske wósebności našeje cerkwineje historije njeznaju. Dalšne knigły wót našych cłonkow „Das Modell Friedland“ móžomy pórucyć kuždemu, kenž se zajmujo za serbske cerkwine stawizny. Tšeše knigły togo lěta „Ze žišimi se módlíš“ su cysty projekt Spěchowańskego towaristwa. Bjatowařske teksty teologowki prof. Barbara Städtler-Mach z Nürnberga smy wudali za žiši do 12 lět w tšich rěcach (dolnoserbski, pólski, nimski).

Dolnoserbska liturgija něnto do dalokeje měry ako žělowy material za duchownych a lektorow pšedlažy a móžo se wužywaš. Nowy wósadnik, naš casopis Serbskeje wósady, wujžo lětosa dwa raza. Numer 20 jo był wózwajjony w juliju, a numer 21 jo był gótowy ku gódam. Ako w slědnem lěse su byli cerkwinske informacije w Nowem Casniku wěcej razow tak wobšyrne, až su wobpšimjeli dwa abo tši boki Casnika, abo su wujšli dwa raza wob mjasec. Dolnoserbske Bóže słowo jo nadalej słyšaš w rozgłosu RBB kuždu nježelu abo na drugih swěženjach. Na mjazsobnu wuměnu wó kwalije wusćelanjow smy gótowali mały workshop w rumnosćach Chóšebuskego studija RBB ze zagroniteju rozgłosu za religiju a towarisnosť Ulrike Bieritz.

W slědnem lěse smy pominali wótpowědujucy serbskej kazni EKBO, až Serbska wósada dej direktnje byš zastupjona w chóšebuskej cerkwinej wokrejsnej synože. Wokrejsna cerkwina rada jo to w nalěšu wobzamknuła. W nadawku Spěchowańskego towaristwa a žěloweje kupki Serbska namša bu Martina Golašojc wupóslana. Zastupnica jo dr. Madlena Norberg. 17. nowembra jo wobzamknuła nazymska synoda nowe wustawki. Serbska wósada Dolneje Łužyce dostanjo wót pšiduceje legislatury wót lěta 2025 sem dvě stawnej městnje.

To jo był jano krotki pšeglěd aktiwitow Spěchowańskego towaristwa za serbsku rěc w cerkwi z. t. Dopolny program zarědowanjow namakajošo na internetnych bokach www.serby-ekbo.de. Wutšobnje se žěkujomy wšykny m procowarjam Serbskeje wósady za wšo, což wóni cynje za zdžaržanje serbskeje rěcy w cerkwi a wšuzi.

Hartmut S. Leipner

Głowna zgromadžina Spěchowańskego towaristwa za serbsku rěc w cerkwi 2. decembra w serbskem wósadnem zmakanišću w Chmjelowje

Foto: Harmut S. Leipner

kowanje lětosa na serbsko-nimskej namšy we Złem Komorowje. Smy se jomu wutšobnje wužekowali za jogo dłužkolětnu, njewomucnu službu. Dr. Madlena Norberg jo cyniła wukubłanje ako cesnoamtska lektorka. Z předneju namšu jo se pšedstajila 15. maja w Rogowje, a ned jo se dała do dalšnego žěla: To stej namša ku dnju wót-wórjonego pomnika we Wětošowje a prjat-kowanje na dnju reformatione w Serbskej cerkwi Chóšebuza. Wjaseliš se móžomy, až fararja Tobias Pawoł Jachmann a Simon Klaas wóstanjotej we Łužycy. 26. junija jo było zapokazanje w baršćańskej cerkwi sw. Nikolawsa. Tobias P. Jachmann nadalej statkujo za nas ako serbski farar. Wón jo zasej nawjedował namšu z Bóžym bli-dom na dnju reformatione a serbsku gó-downu namšu.

Slěpjańska wósada jo wuwitała ewangelskich Serbow z cełeje Łužyce na 77. serbski cerkwiny žěl. Wósebne muzikaliski program projektowego chora pód nawjedowanim Geralda Šejna jo zagórił wuglědarjow.

Serby z cełeje Łužyce su se teke pórali do dolnosakskego Wendlanda na tak pomjenjone „Wendentage“, kenž jo zorganizěrowało tamne towaristwo Wendenfreunde. Našo towaristwo jo se wobžěliło

je jamy. Christina Kliemowa wót kupki Serbska namša jo dała Ingolfoju Kšence słowo psalma 84 sobu na dalšnu žy-wjeńsku drogu.

Pód liturgiskim nawjedowanim Kathariny Köhleroweje jo se ražilo, zasej šulsku namšu pšewjasć. Pšedewšym mamy se žekowaš komisariskemu wjednikoju Dolnoserbskego gymnaziuma dr. Matoju Guttkoju.

Serbski muzej jo pšepšosyl w nalěšu na Serbske blido, kenž jo było wósebne za Serbsku wósadu wjelgin zajmne. Gósc jo ga była 20. měrcu serbska farařka Jadwiga Malinkowa ze Slěpego, z kótarejuž smy se rozgranjali wó aktualnej problematice wuměny mjazy nabóžninami. Wóna jo mó-gała nam wulicowaš wó swójič nazgónje-njach w Rumuńskej, Syriskiej a Libanonje.

Wjelgin zajmne jo było Serbske wótpódnjo w grodkojsej Serbskej cerkwi 23. apryla. Inicijatiwa jo wujšła wót tamneje Domowinskeje kupki, kótaraž jo se žycyła teke serbsku nabóžninu.

Serbska wósada jo se wobžěliła swět-kownicu ze serbskim programom w nocy wótworjonych cerkwjow Chóšebuza. W Nimskej cerkwi jo wustupił ansambel Resonantia z Lipska ze serbskimi spiwami komponista Jana Krygarja. Wótgłos jo był

Nazymska synoda EKBO 2023: „Cyrkej bjez rasizma“

Wot 22. do 25. nowembra 2023 schadzo-
waše so w Berlinje 5. krajna synoda Ewan-
gelskeje cyrkwyje Berlin-Braniborska-šleska
Hornja Łužica na swoje 7. posedženje.
Tutón raz steješe pod heslom „Cyrkej bjez
rasizma“. Temu bě hižo před wjace hač
dwěmaj lětomaj ewangelska młodžina
EKBO namjetowała. W zaštych měsacach
su we wosebitej džělowej skupinje, w cyr-
kwinskim wjednistwje a we wšelakich syno-
dalnych wuběrkach temu diskutowali.
Na synodze samej wuhotowachu wote-
wrjenske kemše w Podstupimje tak mjeno-
wani PoC (Person / People of Colour). Hižo
tam zwuraznichu na hnujace wašnje, kak
husto su wot rasizma we wšědnym dnju
potrjecheni. Dale přewjedzechu so impul-
sowej referataj kaž tež wšelake džěłarnički

na tutu temu. We wječornym programje
předstaji žurnalist a awtor Hasnain Kazim
swoju knihu „Póšta wot Karlheinz“, kiž ro-
zestaja so na žortne a sarkastiske wašnje
z rasistiskimi mejlkami, kotrež awtor
wšědnje dóstawa.

Cytkownje bě na synodze wobkedžbo-
wać, zo so dosć kontrowersnje a emocio-
nalnje diskutowaše, hač su nětko jenož PoC
wot rasizma potrjecheni abo tež dalše sku-
piny. K temu přinošowaše tež próstwa serb-
skich synodalnych, zakónčacy tekst nic je-
nož na PoC wusměrić, ale na wšitke woso-
by, kiž rasizm dožiwjeja. Wopodstatnili su
Ingrid Höfner-Leipnerowa, fararka Kathari-
na Köhlerowa kaž tež fararka Jadwiga Ma-
linkowa swoju próstwu wo změnu zakón-
čaceho teksta z přikładami z přitomnosće

a zańdženosće kaž na přikład, zo je konsis-
torij w léce 1941 serbsčinu na kemšach za-
kazał. Zwjeselace bě, zo je synoda napo-
sledk próstwje Serbow wotpowědowała
a so z tym za šěršu definiciju rasizma roz-
sudžiła. Tež hlowny titul zakónčaceho doku-
menta „Cyrkej bjez rasizma“ je so změnił
na „Na puću k rasizmkritiskej cyrkwi“.

Cytkownje móže so rjec, zo su Serbja
w něčišej legislaturnej periodze jara derje
w krajnej synodze EKBO zastupjeni. Wose-
bje w léce 2023 su Serbja přez dwurěčnu
nutrnosć na nalětnjej synodze, kotruž bě
fararka Katharina Köhlerowa w serbskej
drasće swjećiła, kaž tež nětko přez změnu
zakónčaceho dokumenta pokazali, zo su
widžomny a wažny hlós w krajnej synodze
EKBO.

Jadwiga Malinkowa

Njebojće so noweje techniki!

Wšudže móžeš wo KI, nowej technice
kumštneje inteligency, čitać, słyšeć abo
w telewiziji wo tym widžeć. Što wšo tuta
technika zamóže, njeje mi móžno napisać.
Ale sonju wo tym, kak budže a dyrbi so
swět změnić, wšako žadaja nowe proble-
my za nowymi wotmołwami.

Před lětami wobhladachmy sej twornju
FESTO w Rohrbachu. Tam džěłaše mjez
druhimi jedna wotnožka na roboterach,
kiž stupidne ručne džěła mašinam přepo-
daja. Běch zahorjeny. Čłowski duch bě, je
a budže na tym džělać, žiwjenje wolóžić
a nowe wěcy wunamakać a konstruować.
Derje tak.

Njedawno rěčach z młodymi přiwuzny-

mi, kiž mi prajachu, zo so boja, što wšo
technika čłowjekam načinić móže: Robote-
ry zničaja džělowe městna, brónje bjez čło-
wjekow w powětrje a na zemi wojuja a
morduja, fota a rěč ludži hodža so napo-
dobnić a změnić, referaty a předowanja
móžeš sej napisać dać a tak dale. Njeje
městna, hdžež njeby so KI hodžala k do-
bremu abo tež k złemu zasadžeć.

Štó chcył a móht koło wuwica zakliwać?
Wažu sej techniku, kiž mje z přečelemi
zwjaza, kiž mi pisać a ličić pomha, kiž mje
po swěće wodži, kiž mje škita a warnuje,
kiž mje w awće podpěruje ...

Wšo, štož KI zamóže, je so ličakam wu-
čiło. A ličakam hodži so přeco wjace a naj-

nowše programěrować. Ale ličak samón
móže jenož z teho tworić, štož je so jemu
dodało.

Wězo móže so KI tež mylić, kaž dopoka-
za nam to prof. Gerhard Schmidt z Kaisers-
lauterna. Čłowjek je wuzadany. Wón dyrbi
wuslědki a wuprajenja KI kritisce posudžo-
wać móc a je naposledk do swojeho žiwje-
nja přewzać. Pomoc budže tež wosadam
trěbna a móžna. Bože słowo nam praji:
Njebojće so! Technika, tež KI, njeje zwo-
předka přečiwo čłowjekej. Čłowjek je ju
wunamakał a wón ju zasadži. Bóh dał na
dobro! Japoštoł Pawoł pisa: Pruwujće wšo
a to dobre wobchowajće! (1. list na Tesa-
loniskich 5,21)

Pawoł Wirth

Wo počesćenju fararja Jana Křižana

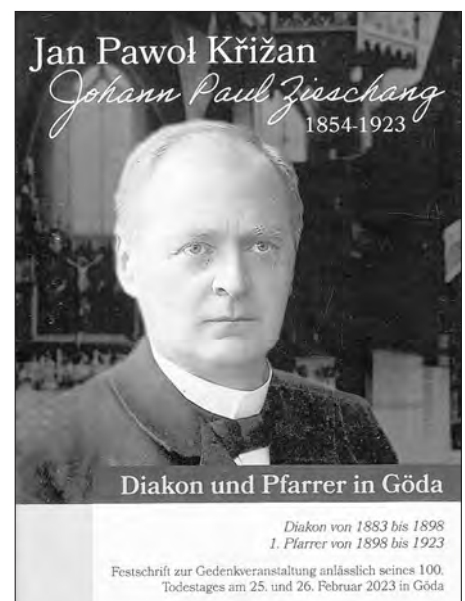
Loni 25. a 26. februara wopominaše Ho-
džijska wosada hromadže z Maćicu Serb-
skej, ze Serbskim ewangelskim towar-
stwom a z Hodžijskim domizniskim towar-
stwom stote posmjertniny zastužbnego
Hodžijskeho fararja, předsydy Maćicy
Serbskeje a plódnego serbskeho publicista
Jana Křižana (1854–1923). Na sobotni-
šim popołdnju wotměchu so přednoški na
kantoraće a počesćenje při rowje na kěr-
chowje, njedzeli swjećachu so dwurěčne
kemše w cyrkwi. Iniciator wopomnjenske-
ho zarjadowanja bě nawoda Hodžijskeje
Bjesady dr. Gerat Krawc z Delnjeho Wu-
njowa. Tehdyše narěče a přednoški je Ho-
džijska wosada nětko w 35 stron wopřija-
cym brošurowanym spisu w A4-formaće
wozjewiła.

Dwurěčnje němsce a serbsce su wozje-
wjene předślowo dr. Gerata Krawca, wi-

tanske słowa předsydy Maćicy dr. Anje
Pohončoweje a sup. Krystofa Rummela
kaž tež přednošk dr. Annett Brézanec wo
serbskich zastužbach Jana Křižana. Něm-
skej přinoškaj podaštaj dr. Gerat Krawc
wo žiwjenju a skutkowanju Křižana kaž tež
předsyda Hodžijskeho domizniskeho to-
warstwa Peter Beer wo Křižanec burskich
swójbach a kublach w Hodžijskej gmejnje.
Dodaty je na sympoziju njepřednjeseny
přinošk dr. Gerata Krawca wo dalšim wu-
wiću serbskosće w Hodžiju po fararju Kři-
žanu, kotryž bě njedawno w Pomhaj Bóh
serbsce wozjewjeny (hlej PB 9/2023). Ze-
šiwk je bohaće z historiskimi wobrazami
kaž tež z fotografiskimi impresijemi z wo-
pomnjenskeho zarjadowanja ilustrowany.

Wosada je 50 eksemplarow čišćeć
dała. Zajimcy dóstanu publikaciju za 10
euro w Hodžijskej farje.

T.M.

**Wot Hodžijskeje wosady wudaty zběrnik wo
počesćenju fararja Jana Křižana**

Posledni serbscy fararjo w serbskich wosadach sakskeje krajneje cyrkweje (16)

Gerhard Renč w Barće (hač do 1966)

Gerhard Renč (Max Gerhard Rentsch) narodži so 12. meje 1897 jako syn Wjelečan-skeho fararja dr. Marćina Renča. Běchu doma pjeć dźeći: Jedna sotra zemrě šěsć-lětna na difteriju, Hilžbjeta wuda so 1907 na fararja Seidela w Großdrebnitzu, Jurij padny jako student 1915 w Flanderskej, Jan sta so z naslědnikom swjeho nana a poslednim serbskim fararjom we Wjelečinje, Gerhard pak z poslednim serbskim duchownym w Barće.

Po wuchodženju Budyskeho gymnazija zastupi Gerhard Renč kónc lěta 1916 do wójska. Spočatk lěta 1919 so z wójny wróci a poda so na studij teologije do Lipska. Jako student wobdźěli so w prózdninach wjackróc na Serbskim homiletiskim seminarje pola fararja Oswalda Mrózaka w Hrodzišću, zo by so na zastojnstwo w Serbach přihotował. 1923 zložil w Lipsku přenje a 1924 w Drježdžanach druhe teologiske pruwowanje.

Cyrkwinska wyšnosť měješe wotpohlad, młodeho absolwenta na wuprózdnjene farske městno do Rakec pósłać. Přeciwo temu pak so tamniša wosada spjećowaše, žadajo sej Juliusa Riotu, kotryž bě runje při zakončenju swjeho studija. Kontrowersa skónči so z kompromisom, zo dźěše dotalny Łupjanski farar Jan Mrózak do Rakec a zo Gerhard Renč jeho městno we Łupoji přewza.

26. julija 1925 Gerharda Renča we Łupoji ordinowachu a zapokazachu. W rozprawje wo tutym swjedenju so wuzběhny, zo „je serbskim wosadam swěru dźeržať a zachowať, hačrunjež bu jemu a jeho přiwuznym wjele njeluboznosćow přihotowaných a wón dołhe časy zadźeržany, nastupić farske městno“. (PB 33/1925)

Měsacaj pozdžišo so Gerhard Renč 22. septembra 1925 woženi ze Serbowku Hilžbjetu Křižanec, młódšej dźowku njeboh Hodžijskeho fararja a dołholětneho předsydy Maćicy Serbskeje Jana Křižana. Z tym scěhowaše přikład swjeho bratra

we Wjelečinje, kotryž bě woženjeny ze staršej Křižanec dźowku. We Łupjanskim času narodźichu so Renčecom štyri dźeći: Maria, Andreas, Johanna a Ursula.

W mjezywójskim času bě mała Łupjanska wosada něhdže k potojcy serbska a němska. Woběmaj narodnosćomaj měješe farar w jenakej měrje služić. 1929 woswjeći wosada 50lětny jubilej wobstaća Božeho domu. Lěto pozdžišo spožči so Łupoji status teritorialneje wosady z kruće přirjadowanymi wjeskami. Na Łupjansku faru přeprasy sej Gerhard Renč 1928 Žitawskeho gymnasiasta Gerata Lazarja, kotryž pola njeho serbsce wuknješe a so pozdžišo ze serbskim fararjom sta.

1. meje 1932 přewza Gerhard Renč farske městno w Barće. Po narodnostnym položenju nadeńdže tu podobnu situaciju kaž we Łupoji; starša generacija bě zwjetša hišće serbska, młódša pak hižo přewažnje němska. Připóznaće mjez Serbami zdoby sej ze založenjom Towarstwa serbskich wowkow w januarje 1933, kotrež zeńdže so hač do lěta 1940 měsacnje k serbskej nutrnosći a bjesadze.

Nacionalsocialistiskemu hibanju w Němskej steješe Gerhard Renč spočatnje wotwrjeny napřećo. Něšto lět přisušeše Němskim křesćanam (Deutsche Christen, DC), kotřiž šerjachu nacionalsocialistiski duch w cyrkwi. Njeslušeše pak k aktiwistam tuteho hibanja, skerje so jeho poněčim zdallowaše. Snadž běchu wosobinske konflikty dla politiskeho wuwica w staće a cyrkwi sobu na tym wina, zo ćerpješe wot lěta 1935 běžnje pod brjodami žołdka.

W lěće 1941 žadaše sej cyrkwinska wyšnosť redukciju serbskich kemšow we wosadach. W Barće mějachu so po poručanju Budyskeho superintendenta je jenož hišće jónu wob měšac swječić. W někotrych druhich wosadach běchu bóle zmužiči, kaž w susodnym Hrodzišću, hdžež wobzamknychu dwunjedželski turnus. Serbske konfirmacije so najpozdžišo z lětom 1941

Gerhard Renč (1897–1982) wokoło 1960

wšudže wotstronichu, tež w Barće.

Wot spočatka lěta 1944 měješe Gerhard Renč přidatnje Hrodzišćansku wosadu zastarać, kotrejež fararja Awgusta Krawca bě gestapo zajała. Tež serbske kemše slůsachu tam k jeho zastupowan-skim nadawkam.

W lěće 1947 powoła Budyski superintendent Gerharda Renča do cyrkwinskeho wuběrka, kotryž měješe skutkowanje fararjow w NS-času přepruwować. Dla jeho něhdyšeje přisušnosće k Němskim křesćanam pak jeho z wuběrka zaso wuprosy. Wotnacifikowanska komisija sakskeje krajneje cyrkweje wozjewi wo fararju Renču 1948 wusud: „Weiterbeschäftigung“, tak zo smědžeše farske zastojnstwo dale zastawać.

Po 1945 wróci so farar Renč k dowójskemu rjadowanju a swjećeše serbske kemše w Barće po možnosti kóždú njedzelu. Woteběraceje ličby serbskich kemšerjow dla pak přeńdže bórze na dwunjedželski turnus, při kotrymž drje wosta, doniž so na wuměnk njepoda. 1950 poswjeći nowe zwonaj, wobaj ze serbskim napisom, kotrejež hač do 2019 wosadze služešterj a stej džensa wonka při cyrkwi wustajenaj. Hač do lěta 1962 měješe hdys a hdys hišće jednotliwych serbskich konfirmandow.

Strowotny staw Gerharda Renča so ani po operaciji žołdka 1952 zasadnje njepolěpši. 69lětny poda so 1. septembra 1966 na wuměnk. Ze swjetej zbrašenej dźowku Marju přesydlitaj so mandželskaj z Bartskeje fary do pódlanskeho domčka na farskim dworje. Hišće něšto lět zastaraše wuměnkara wosadu jako starobny wikar. Patoržicu 1968 swjećeše z 22 kemšerjemi poslednju serbsku Božu nóc w Barće. Po přichadze noweho wosadneho duchowneho Joachima Philippa 1971 wobstaraše dale serbske kemše hač do lěta 1975.

Gerhard Renč zemrě 22. septembra 1982. Zhromadnje z mandželskej Hilžbjetu (1902–1988) a dźowku Marju (1926–1998) wotpočuje na pohřebnišću w Barće.

Trudla Malinkowa

Historiski napohlad cyrkweje a fary w Barće

Fóće: Gerhard Wirth, archiv PB

Kanon na heslo léta 2024

słowa: 1. Kor. 16,14
hudźba: Evelyn Fiebiger

1. Wši - tko, wši - tko, wši - tko, wši - tko, wši - tko, wši - tko,

2. wši - tko, wši - tko, wši - tko, wši - tko, wši - tko, wši - tko,

3. wši - tko, štož či - ni - ce, njech so sta - nje z lu - bo - sću. Wšo!

fine

Serbski žiwy adwent w Rakecach

Wutoru wječor, 12. decembra, přeprasy Rakečanska Bjesada na adwentny wječor do farskeje bráźnje. W Rakecach je z tradiciju, zo so kóždy wječor w adwencie „žiwy adwent“ swjeći, kotryž swójby abo wosadne kružki wuhotuja. Něhdže 15 ludźi přichwata do bróźnje Rakečanskeje fary na spěw a poprjančki. Přewodźene wot

gitary a pišćalki zaklinčachu serbske adwentne spěwy, šulerjo pak předčitachu žortne powědančko Jurja Kocha „Zmiń so, Lejna!“, w kotrymž měješe husyca Lejna njewšedny wustup w Kačej Korčmje. Při zhromadnej bjesadze a šalce horceho wina wječor wuklinča.

Lubina Malinkowa

PB/LM

Měrowa nutrnosť w Tuchorskim lěsu

Na zašłym pokutnym dnju, 22. nowembra, swjećachu ewangelscy a katolscy křesćenjo dwurěčnu nutrnosť w Tuchorskim lěsu. Tajke nutrnosť za měr su wot časa přewróta wažny wobstatk němsko-serbskeho wosadneho žiwjenja. Před bunkerom, w kotrymž so něhdže brónje chowachu, zhromadźi so něhdže polsta wěriwych wobeju konfesijow. Je naležnosť wutroby, sluchać na měrowe poselstwa z biblije, zo bychmy wšedny dzeń w swojej wokoliny móhli měr dźeržeć a k temu přinošować, zo by měr na swěće móžny był. Zahorjeni su wšitcy kóžde lěto wo hudźbnym wobrubjenju přez Njeswačanskich dujerjow pod nawodom Martiny Schindler. Hnujaca bě za wšěch dwurěčnosť nutrnosť. Dokelž

tuchwilu w Hornim Wujězdze žaneho fararja nimaja a Chróšćanski farar bě chorosće dla zadžewany, wuhotowaštaj lajkaj nutrnosť. Wosadny referent a diplomowy teolog Měrko Pohonč z Wotrowa je serbsce a němsce předował. Predikantka Annemarie Simonowa z Trupina bě přewzała čitanja, modlitwy a liturgiske nadawki we woběmaj rěčomaj.

Džakowni wobdželnicy wjesela so hižo na přichodnu měrowu nutrnosť. Kóžde lěto na swjatkownej pónđzeli popođnju přepróšuje k temu Hornjowujězdžanska wosada. Kruty termin je tež kóždolětna dwurěčna ekumeniska nutrnosť na pokutnym dnju.

Annemarie Simonowa
z němčiny T.M.

Z něhdže polsta wopytowarjami swjećeštaj Annemarie Simonowa a Měrko Pohonč pokutny dzeń dwurěčnu ekumenisku nutrnosť před bunkerom w Tuchorskim lěsu. Foto: Anja Pohončowa

Wědomostna konferenca w Halle nad Solawu

Wot 22. do 25. nowembra wotmě so w Halle nad Solawu mjezynarodna wědomostna konferenca, kiž wěnowaše so Halleskemu a Herrnhutskemu pietizmej. Mjez 25 referentami bě tež dr. Lubina Malinkowa ze Serbskeho instituta w Budyšinje, kiž předstaji Małowjelkowsku sotrownju. W swojim přednošku rysowaše twarske a hospodarske wuwice sotrownje, wosebje pak wěnowaše so serbskemu žiwjenju w sotrowni. Wjetšina sotrow we 18. lěstotku pochadžeše ze serbskich wsow. Kaž źórła pokazaja, bě serbsčina w přerich lětdžesatkach tež wobchadna rěč mjez nimi. Nimo teho wužiwaše so serbsčina tež w nabožnym žiwjenju, kaž z pokazkow na serbske předowanja w sotrowni wuchadža.

PB/LM

Serbska adwentnička w Drježdžanach

Dla problemow z busom a tramwajku drje trochu zapoždžene, ale z wjesolej naladu zeńdže so tež lěta sobotu popođnju do 1. adwenta něhdže 20 Serbow na ekumenisku adwentničku we wosadnym domje wosady swj. Hubertusa na Běłym Jelenju w Drježdžanach. Serbski superintendent Krystof Rummel zahaji zeńdženje z adwentnej nutrnosť a předstaji přitonym po tym w małym přinošku nowu „Kemsćacu knihu“. Smolerjec kniharnja zmóžni z knižnym blidom při tutej skladnosći tež Drježdžanskim Serbam nakup serbskich knihow, protykw a dopisnicow. Při dobrej šalce kofeja a skibce wosuška, kotraž běchu pilne pomocnicy přihotowali, bě nimo teho dosć chwile bjesadować. Zhromadnje spěwachu so tež z wjeselom někotre adwentne spěwy, prjedy hač so adwentnička z modlitwu a požohnowanjom skónči.

Krystof Rummel

Stare serbske hrónčko k narodninam

Hdyžkuli měješe naš nan, superintendent Gerhard Wirth, w swójby abo we wosadze jubilarce abo jubilarej ertnje serbsce k narodninam gratulować, tak činješe to stajnje z tutym hrónčkom:

Přeju Tebi
Bože žohnowanje,
strowosć a čilosć,
wšitko, štož či je třebne
na čele a na duši,
a na kóncu wěčnu zbóžnosť.

Wěm, zo tež druzy Serbja tute hrónčko znaja a přednjesu. Hdže swoje źórło ma, njeje mi znate. Hač něchtó z čitarjow to wě? Našemu nanej bě tutón postrow wažny a luby.

Měrcin Wirth

Powěšće

Po popołdnišich kemšach njedzela drugeho adwenta zeńdže so něhdže 25 wosadnych k adwentniče na Michałskej farje w Budyšinje. Při bohatej swačinje, adwentnym spěwanju a serbskej bjesadze dožiwiwu zhrmadženi rjane adwentne popołdne.

Foto: Jürgen Mačij

Slepo. Njedzela, 12. nowembra, wuhotowa serbski žónski projektny ansambl pod nawodom Walburgi Wałdźic w Slepjanskej cyrkwi koncert ze spěwami z brunecowych kónčin. W modernej interpretaciji zaklinča wosom serbskich ludowych spěwow ze Slepjanskich kónčin a z Delnjeje Łužicy. Samsny dzeń předstajichu spěwar ki swój program na filmowym festiwalu w Choćebuzu a dzeń před tym w Serbskim muzeju w Budyšinje.

Budyšin. Šulerjo 5. lětnika Bukečanskeje ewangelskeje wyšeje šule přewjedzachu 28. nowembra ekskursiju do Budyšina. Po wopyće Serbskeho muzeja steješe wjedženje w Michałskej cyrkwi na programje. Sup. n. w. Jan Malink předstaji jim stawizny Božeho doma, wosebje wšak serbski pozadk. Wjedženje zahaji so z liturgiskej nutrnosću, kotruž šulerjo pod nawodom swojeje wučerki za nabožinu a liturgiske spěwanje sami wuhotowachu. Mjez psalmom a modlitwu zaklinča tež serbska štučka.

Choćebuz. „Darjena wěda“ rěka wosebita wustajeńca, kotraž je tuchwilu składnostnje 150. narodnin Bogumiła Šwjela w Choćebuskim Serbskim muzeju widžeć. Ze zhromadnym spěwanjom adwentnych spěwow ju 1. decembra wotewrěchu. We wustajeńcy pokazuja fotografije, spisy, knihi a dalše předmjety ze zawostajenstwa zaslužbneho serbskeho fararja. Wulki džěl objektow běchu jeho potomnicy muzejey w zašlych lětach darili. Nětko so wone přeni raz zjawnosć pokazuja.

Slepo. Na přenim adwencie su kaž kóžde lěto Slepjanske džěćatko w swjedženskich dwurěčnych kemšach wužohnowali. Fararka Jadwiga Malinkowa počahowaše so w swojim předowanju na psalm 24: „Wotewriće wrota šěroko a činće durje na swěće wysoke, zo by kral česće začahnył.“ Kemše wobohačichu so přez serbske kěrluše, kiž zaspěwachu spěwarki a spěwarjo wokalneho ansambla Kolesko. Popołdnu přizamkny so serbske wosadne popołdne na Slepjanskej farje z wopytom Slepjanskeho džěćatka.

Budyšin. W rjedže ekumeniskich zarjadowanjow „Dwaj pod jednej třěchu“, kiž wotměwa so składnostnje 500lětneho wobstaća simultaneuma w Budyskej Pětrskej cyrkwi, přednošowaše sup. n. w. Jan Malink 8. decembra w Röhrscheidtowej bašće wo Johannje Leisentriče (1527–1586). Na žiwe wašnje předstaji referent něhdže 25 připoslušarjam zaslužbne skutkowanje z Morawy pochadźaceho katolskeho duchowneho w poreformaciskim času we Łužicy.

Dary

W nowembru je so darilo za Pomhaj Bóh 85 eurow. Bóh žohnuj dar a darićela/ku.

Spominamy

Před 25 lětami, 17. januara 1999, zemřě bywši Malešanski a Budyski farar **Pawoł Albert** na wuměnk w Weinheimje (Baden-Württemberg). Rodženy 1911 jako syn serbskeju burskeju staršeju w Cyžecach wopyta wón Budyski gymnazij. Tu bě spěwar w znatym chórze inkwilinow, sobustaw gymnazialneho towarstwa SSB a zahorjeny schadźowankar. Teologiju studowaše w Lipsku a Jenje. Na zastojnstwo w Serbach prihotowaše so na prózdniškich kursach Serbskeho homiletiskeho seminaru pola fararja Gustawa Zarjenka w Chwačicach. 1938 dósta swoje přenje městno jako wikar w Malešecach, hdžež postupi 1942 na fararja. Wot nazymy 1940 bě wojak, mjez druhim na ruskej fronće. Z jatby wróci so nazymy 1945 do Malešec. Dokelž bě z gymnazialnych lět

stronjan NSDAP a dalšich ns-organizacijow byt, so po wójnje wotnacifikowanska komisija sakskeje krajneje cyrkwe z nim zaběraše. Jako „njestrašny sobuběhar“ zastopnjowany smědžeše dale w zastojnstwje wostać. Wot 1963 hač do wotchada na wuměnk 1979 skutkowaše Pawoł Albert na přenim farskim městnje swojeje ródneje Michałskeje wosady w Budyšinje, hdžež so pod jeho nawodom Michałska cyrkej wobnowi. Staršim wosadnym je wón džensa hišće znaty jako wuběrný spěwar-solist na cyrkwinskih dnjach a dalšich zarjadowanjach ewangelskich Serbow. *T.M.*

Přeprašujemy

01.01. Nowe lěto

12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. n. w. Malink)

07.01. 1. njedzela po Třoch kralach

10.00 Serbsko-nimska muzikowa namša w Žylowje (farařka Köhlerowa)
14.30 ekumeniski nyšpor w cyrkwi Našeje lubeje knjenje w Budyšinje (kanonik Šćapan, sup. Rummel), přizamkne so hodownička na Benowej žurli

09.01. wutora

19.30 Bjesada na farje w Rakecach

14.01. 2. njedzela po Třoch kralach

10.30 Serbsko-nimska namša w Drječach (lektor Leipner)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (fararka Malinkowa)

17.01. srjeda

18.00 Serbske blido „Bogumił Šwjela w pólu napnětosćow nimskego a serbskego nacionalizma“ w Serbskim muzeju w Chóšebuzu: (dr. Leipner a druge)

21.01. 3. njedzela po Třoch kralach

08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. n. w. Malink)

27.01. sobota

9.30 hłowna zhromadźizna Serbskeho wosadneho zwjazka w Hodžiju na kantoraće

28.01. poslednja njedzela po Třoch kralach

10.00 dwurěčne kemše w Rakecach (farar Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Rummel)

31.01.

19.00 čitanski wječork Hodžijskeje a Rakečanskeje Bjesady z Friedhardom Krawcom na kantoraće w Hodžiju

04.02. Sexagesimae

10.15 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. n. w. Malink)

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Farski puć/Pfarrweg 6, 02633 Hodžij/Göda; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen

Zamolwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)

Čišć: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Vertriebskennzeichen: 2 B 13145 E

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625

Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki z dawkowych srědkow na zakładze hospodarskich planow, wobzamknjenych wot Němskeho zwjazkowneho sejma, Krajneho sejma Braniborskeje a Sakskeho krajneho sejma.

Lětny abonement plaći 15 eurow.